

„Siessen — herczeg!”

(IV. és befejező közlemény.)

(K.) Ausztria kérése izeni a szultánnak, hogy ha a Balkán félszigeten bármely változást mozzanat adná elő magát, akkor Ausztria kényszerítve lesz saját és Magyarország érdekeit is a közép tenger part vidékén megvédeni, — és ott a normális rendet helyreállítani.

No hát ehez már előre is sok szó fér: mert rendet csinálni más országban, még pedig fegyveres erővel annyit jelent, mint az ottani szabad — vagy éppen felszabadulásával vajdudó népet zsarnoklással vissza lökni azon önkény járma alá, melyből szabadulni óhajt — és törekszik. De meg ilyen „rendet” csinálni csak is egy abszolút uralkodó feladata lehet, nem pedig egy minden tekintetben alkotmányosan uralkodó fejedelem — és országá népehez. Ez vala a motto Bosznia és Herczegovina elfoglalásakor is. Az ily elburkolt foglalatás már epenséggel szegény egy nagy hatalommal dicsekvő birodalomra; hanem hát nem kellene azon ország lakóit, hová rendet csinálni készülnék néhány évvel előbb részünkre felpénzelné — mint az történt az occupált közsiklás tartományokkal, mert hát az ily eljárásra valóban reája illik az, hogy, h o d i e m i h i c r a s t i b i .

Kérdjük: mi lett volna Ausztriából ha 1849-ben Oroszország is azt tette volna? Ha Muszkaország is úgy értelmezte volna akkor a rendcsinálást — mint Ausztria most, birodalma érdekeinek meg védelését? Tehát még a diplomatáknak sem szabad az ordögöt oly gyakran a falra festeni, mert utóljára is oda fog az hosszú időre ragadni — akarátjuk ellenére is.

Van ennek más orvosszere, az t. i. hogy minden alkotmányos ország uralkodója, tartsa be az esküvel is fogadott védelmét birodalmának, hogy országa népeinek hűsége, jóléte és rendíthetetlen vonalma uralkodójához legyen a szomszéd birodalmi népek csábítója szövetkezni, nem pedig az országának már is alig fizethető verejtékes fillereit arra pazarolni, hogy ott, hová reudet csinálni vágyunk, kortesként igyekezzünk azon nép néhány igaztót részünkre sok millió arán megnyerüni. Vagy talán nem így volt Boszniával? Ott van az országgyűlési napló, megmutatja az, mennyibe került csak Magyarországnak a Bosnyak menekültek eltartása? És kitől menekültek? Talán az oroszól, ahová ma is huzódnak, vagy a töröktől, a kinek uralma alá ma is vissza vágnak? — Hát ez nem volt valódi menekülés, csak előjátéka a foglalásnak, a mely még is oly sok pénz és vér adójába került Magyarországnak is, — melynek akarata és beleegyezése nélkül hajtatott végre — ezen magát keserűen megbosszúló rendcsinálás. Hol van itt az alkotmány tíztelete?

Hát mi batorította fel gr. Andrásyt — a süldő diplomatát-hirdetni, hogy egy század és egy zenekarral fog Bosznia völgyein és hegy ormain átvonulni? Bizonyára azon tapasztalatlanlansága, hogy azt hitte, mivel már előre felpénzelve azon helyek lakóinak néhányait, hát most már minden rendben van: pedig nem úgy volt, és éppen az mutatta meg, hogy Andrassy szavartató ember, de nem jártas diplomata, mert különben a delegációkban nem kért volna még jó utra valót is a szerinte menekült bosnyakoknak, kik hegyek közé visszavérve, még talán ki is nevettek humánus nagylelkűségéért és nagy bizalmáért; mert minden felpénzélése daczára hogy tett fogadva gr. Andrassy rendcsináló serege, azt már ma a világ tudja — igaz, hogy neki is egy kis leköszönésebe került.

Magyarország és Ausztria feladata nem az, hogy a szomszéd birodalomban rendet csinálni járjon drága kamatos milliók pazarlásával, hanem hogy óvja meg először is ön magát, nehogy Európa új térképéről valahogy ki

felejtessék mint állam; mert Ausztria ma úgy áll, hogy ha okosan és a magyar nemzettel igazán ösztönül jár el, akkor még rövid idő múlva erősebb lesz mint valaha volt, ha nem akarja mindent Bécsért zsarnokpálcza alá vonni — a mi ugyan sikerülni nem fog soha.

Ne tekintse tehát Magyarországot mostoha gyermeknek, mert ha az idő megjön, és ez kikéri osztályrészt, bizony nagyon kevés fog maradni a mostoha Bécsből; és ez meg is jön, mert nem ember az, ki azt meghozza, hanem az idő, mely nem tűri maga előtt semmi népjogok torlaszt. Hiszen lópor-piramison áll ma a föld gömbje, ki tudná előre megmondani hová fog agyujtó szikra le esni? Mennyivel előnyösebb lenne az, ha azon pillanattal kitalálna Magyarországot és Ausztriát, nem csak saját védelmére de ha a szükség azt követelné, hát még támadolag is; és nem kellene attól tartania, hogy a magyar fiúk támadó szuronyaira feltűzi a fehér zsebkeződt mit e czeletra vittek el magokkal hazulról, mire csak nem is nagyon rég volt már eset, hiszen a világ előtt nagy katonai hírből a Rádeczkéy a magyar fiúk fehér zsebkeződjé terelteti ki Lombardia fővárosából. Ne kényszerítse Bécs ennek ismétlését, mert ma már nincsen Rádeczkéy se.

Negyedfélszázad talán eléggé megtanítottatta már Ausztriát arra, hogy Magyarország nem fel az ő mindent egyesíteni szerető kalapja alá; ha már kiabrandulna ezen mániájából és kissé elme futtatást teune visszafelé beláthatná azt, hogy ha Magyarországot nem áraztotta volna el a jobb hazafiak vérevel, ma már nem csak valódi nagy hatalom lehetne, de a német császári korona is diszitené fejét, míg így attól örök időkre felmentve lett. Vagy talán éppen azért óhajt tekerkedni kelet felé? Hát nem eléggé zagya tömeg az eddig, mit Ausztriának neveznek, hanem még többféle keveréket is fel akar ölteni, mely hová hamarabb agyon sújtsa? Bizony nem jó tanács.

Sokkal tanácsosabb lenne itthon meg erősödni, népeit boldogságban tudni, nehogy egy nem várt idő üstökös-csillag szíjével szórják eddigi egységét, a mit nagyon hamar fel lehet találni a kelet melegebb ég-alján, az éjszakai kolosszus nyomásai által. Ha Boszniában nem lehetett el mondani, hogy jöttem, láttam, győztem, Novi-Bazár és Szaloniknél annál kevesebé lehet azt elmondani és éppen ezért óva intjük az erre hivatottakat.

— 152 és 155. E cím alatt veszünk lapunk egy barátjától a következő felszólalást: 152 vagy 155 között nem nagy a különbség, de egy magában mind a két szám megérdemli, hogy a jövő választáskor felrója a rovására az ország választó-közönsege; annyival is inkább, mivel ezen immár tizenhét éves parlamentje hazánkban nem volt egyebéddig, mint „állami létjogainknak feladásait törvénybe öltöztető intézet.” S vajon miért van ez ma így? bizonyára azért mivel talán az osztrák-magyar monarchiának már nem illik törvény könyvébe az ön álló kormányzat czime? Szegényperjei e hó 10-ke óta minden igaz magyar honfiai arczát — fájdalom, tehát még is igaz azon eddig el köpnyezett mondat, hogy 1867 óta drága pénzén mulató képviselői ház nem volt egyebé, mint egy csomó választottaknak kényelmes tápiptézete. Szegénylők — de való igaz és ennek beigazolására nem kell sokat faradnunk, mert megtaláljuk azt a concesió, kormány- és egyéb biztosok állami és alapítványi igazgatók sat. kinevező lajstromokban No de — ismétlünk — majd meghalljuk a mentegetőző hangos szavakat a most távol létékkel tüdőklő választottaknak!

A szavazásnál Irányi Dániel is Helfy Ignác határozati javaslatát fogadta el. Füzeses Géza — kilépve a függ. körből — a Tiszáét. Az ellenzék részé-

ről távol voltak: Ugron Gábor, Verhovay Gyula, Zay Adolf, Zichy Jenő, Zselinszky Róbert gr., Ahsbans Leo, Bereczky Sándor, Besseney Ernő, Békássy Gyula, Dessewffy Aurél gr., Doda Traján, Domahidy István, Eötvös Károly, Forsztek Sándor, Göndöcs Benedek, Graffius Károly, Grünwald Béla, Gull József, Halász Bálint, Hegedüs Károly, Horváth Boldizsár, Imrich János, Istóczy Győző, Ivády Béla, Kada Elek, Kállay János, Komjáthy Béla, Kun István gr., Lázár Adam, Lázár Mihály, Lits Gyula, Maximovics Miklós, Mednyánszky Arpad b., Meszlenyi Lajos, Mezey Ernő, Miletics Szvetozár, Mukics Ernő, Ocskay Rezső, Orbán Balázs, Olay Lajos, Pázmány Dénes, Prónay Dezső b. Rády Endre, Rohonczy Gedeon, Sárközy Aurél, Scitovszky János, Sembery István, Sennyei Pál b., Steinacker Ödön, Szalay Imre, Szederkényi Nándor, Szilády Lajos.

Helyi hírek.

* **Történelmi képcsarnok.** (F e l h í v á s) Lelkes kezdeményezések és hazafias támogatások folytán, Budapestén történelmi képcsarnok létesítése van czelba véve. Boruban-derében gazdag multunknak, örökösen világító, oktató, lelkesítő tükre leend az. A nemzetek életképességét multjától, tetteiről, tudományáról, a szépséges nemes iránt lelkesülése, igaz hazaszeretete fokáról itélik meg. A létesítendő képcsarnok kell, hogy visszatükrözze mind ama tulajdonokat. Járuljon mindenki teljes készséggel ahoz, hogy az a képcsarnok ösi multunkhoz minél méltóbb legyen. Tisztelettel felkérjük Debreczen sz. k. város minden rendű és rangú közönsege, tehát kivétel nélkül mindenki, hogyha festménynek, rajznak, térképnek, szobornak, nagyban, kicsinyben, bárminő állapotban birtokában van, melyek nevezetes emlékezetre méltó egyénetek, tereket, csata tereket, városokat, várakat, romokat stb. ábrázolnak, arról hogy ilyenek birtokában van, a hatóságilag tekintetben megbízott, városi allandó népvédelési bizottsági elnök B e k e M i h á l y t, a városházban levő hivatali helyiségében folyó év és hó 20-ig értesíteni s lehetőleg a szóban levő müdarabot neki felmutatni sziveskedjék, hogy aztán a czél elérése végett a körülményekhez képest tovább intézkedni lehessen.

* **A debreczen-hajdunásai vasút** köz-igazgatási bejárását, közmunka- és közlekedési m. kir. miniszter ur ó nagyméltósága f. évi október hó 10-en 32,60. sz. a. kelt intézkedésével elrendelvé, a bejárás megtartásának határnapjául f. hó 17. 18. és 19-ike tűzött ki. A bizottságilag eszközöndő bejárás vezetésével Gyöngyösi János miniszteri osztálytanácsos bizatott meg; ezenkívül részt vesznek és pedig az országos műszaki tanács képviselőiben B a r v i s A l b i n, kir. országos középítészeti felügyelő, a m. kir. vasuti felügyelő, a m. kir. államvasutak igazgató ságának a. cs. és kir. közös hadügyminiszteriunnak, Hajdumegye és Debreczen sz. kir. város közönsegeinek és közigazgatási bizottságának képviselői s végre a bejárando vasút igazgatóságának képviselőiben: S i m o n f y Imre, kir. tan. polgármester, Györfy Endre, Dr. Király Ferencz, Balogh Mihály és Deutsch Lajos. A bejárando vonal a m. kir. államvasutak debreczeni pályaudvarából indul ki s Alsó-Józsa a község, Szerményi pusztá; Hajdu-Böszörmény, Hajdu-Nánás, Hajdu-Dorog és Hajdu-Nánás városok határain áthaladva, az ottb nevezett város mellett tervezett végállomásban végződik. — T á r g y a l á s i h e l y e s i d ő Debreczen város, Alsó-Józsa és Szent-György pusztá területét illetőleg: Debreczen városház a g y t e r m e, október 17-én délelőtt 9 óra; H.-Böszörmény és H.-Hadház városok területét illetőleg: H.-Böszörmény városház, október 18-án, délelőtt 10 óra; H.-Nánás

és H.-Dorog városok határait illetőleg: H.-Nánás, városház, október 19-én, délelőtt 9 óra. A bejáró bizottság elnöke fel van hatalmazva, hogy a mennyiben különös nehézségek fel nem merülnek, a bejárando pályá építésére az engedélyt mindjárt a helyszínen szóval megadhassa. — Remélhető, hogy így leend.

* **Debreczen-Nagyvárad.** A két város közt a szünügyi viszony megújítása ismét napirendre kerül. A „Bihar” következőket írja az ügyben: „Kreccányi Ignác debreczeni szünigazgató, mint értesülünk, a helybeli szünügyi bizottságnál e napokban megtette a lépéseket az iránt, hogy a jövő nyári szünüvadra szünházunkat meggyerhesse. A szünügyi bizottság csak a közkívánalomnak teend eleget, ha Nagyvárad nyeri meg Kreccányinak azon jeles művészi erőkből álló társulatát, melynek eléggé ajánló levele azon fényes eredmény, hogy — ami még eddigelé nem történt — a fővárosi közönseget sikerült magának és a művészetnek meghódítani; — és a szünügyi bizottság annál inkább kell, hogy figyelemre méltassa Kreccányi ajánlatát, mert azon különös körülmény áll fenn, hogy Kreccányit a főváros és több vidéki város is már angazszirozza, ő pedig még a főváros fölé helyezi Varodot. Kreccányi Ignác ur igen helyesen gondolkodik: Nagy-Várad és Debreczen ha egyetért a legkitünőbb szünársulatot tarthatja fönn. Példa erre a mult, mikor a nemzeti színház innen verbuválta tagjait. Felre kell tehát tennünk a neheztelest — ha ugyan van ilyen közöttünk — és egyesülni ismét. Amit könnyelműen az itteni és debreczeni hírlapoknak sikerült részben felbomlasztani: teremtsük meg ismét az egyetértést. Mi ösztöne szöszölő leszünk a Debreczennel való egyesülésnek, mert az adott viszonyok közt ezt tartjuk a legjobbnak.”

* **A gyümölcskiallitás** a tegnapi valamint a mai napon is igen sürűen volt látogatva. De nem is csoda mert még az utolsó napokban is igen sok szép friss gyümölcs lett kiállitva. Ezek közt felemlitendő Berger Henrik urnak 13 féle legkitünőbb váltofú gyönyörű szőlőgyűjteménye, tovább Simonfy Imre polgármester urnak szép kinézésű izletes almai és Lengyel Imre urnak alma és körte gyűjteménye, mely utóbbit még a legutolsó napokban is tetemesen emeltek a kiállitás értékét. A kiállitás ma délen 12 óraker zárattott be; és délután 2 óraker ulti össze a bíráli bizottság. A bíralat eredményét később bővebben fogjuk tudatni. A kiállitási helyiségben vissza maradt gyümölcsöknek elárverelése holnap vasárnap délelött 9 óra után veendi kezdetét. Búdi Kálmán ur pedig arról gondoskodott, hogy még a bíralat alkalmával is diszítve legyen a terem szebbnél-szebb friss fuxiakkal, a melyekből az árverés alkalmával is hajlandó — jutányos áron — kedvezkedni a virág kedvelőknek. A gyümölcsöknek elárverelésére ismételve felhívjuk a közönseg figyelmét.

* **Nagy áldás.** Mint ritkaságot emlitjük fel, hogy Csarnai nevű gazdálkó polgártársunk neje, egyszere három gyermekkel ajándékozta meg férjét. Kettő azonban elhalt, de az életben maradt egy csecsemő, annyával együtt jó egészségnek örvend.

* **Azon gyilkossági ügyben,** melynek aldozatáról többször megemlékezünk, erélyesen folyik a vizsgálat, s egy egyén erős gyanu alatt áll. Ez azonban észrevevén, hogy figyelemmel kísérik, nyomtalanul eltűnt. A szerencsétlen áldozat temetése, csütörtökön igen nagy részvét mellett ment végbe.

A »DEBRECZEN« TÁRCZÁJA.

A félhómalýban.

Kis Cousineom abba hagyta a zongorázást. Chopin egyik polonaisejának végaccordja — olyan fájó distonantiával hangzott el, mint egy végződő, sajnó lelek utolsó halálkiáltása. Az öszi nap már alkonyodott és oda szórta sugarait a kis illatos boudoir apró, puha butoraira, azokra az ezerhaszontalan, de nélkülözhetlen apróságokra, melyek ott voltak fölhalmozva a fekete ébenfa író-asztalon, a consoleokon. Az utcáról enyésztesen hangzott föl a kocsirobaj, a járókelők tompa csoszogása. — Most meséljen nekem valami szépet — szolt földá ulve mellém a Louis XIV stýli pamlagra, mely olyan piczi, hogy éppen csak az ó légies, finom alakjának volt még rajta hely.

Sajnátságos hogy minden nő úgy szereti a mesét. Volt nekem egyszer régen egy szép szöke asszony ömerősöm, az is mindig mesél tetett velem, nagyon nagyon sokat meséltem neki, talán azért nem is maradt a más szá mára semmi. — Nem tudok én semmi szépet mesélni! — válaszoltam tovább olvasva Heine „Harzreise”-ját. Túrelmetlenül kapta ki kezemből a könyvet. — Ne rontsa azokat a szép szemeit — no, sohase szabadkozzék, igazán szép szemei vannak, föllem elfogadhatja ezt, mert én ro-

kon vagyok, nem kell ex offo visszabókolni, és megtudja, ugy sincs egyéb szép magán. Egy másik könyv után nyultam, Turgenyvtől voltak „Költemények prózában” s olvasni kezdetem. — Maga talán azt hiszi hogy az én szobám Lese cabinet, hogy egész délután meg nem mozdítva ajkait, csak a könyvetek bujja — szolt, haragosan kapva ki kezemből Turgenewet is, aztán szelidültebb hangon folytató: — No beszéljen hát már vá amit, edes kis Sándor. — Rám függesztve nagy olajsín szemeit és kezemet szép kis fehér kezébe fogva, elkezdte azt simogatni. — Hát jó, de mondja meg, miről beszéljek? — viszonzám félig fanyarun, félíg tréfasan mosolyogva fel arra a nevetős, durczászkodni akaró gyermek arczra, a ki úgy várta az én mesémet. — Hiszen maga annyit jár kell örökké, valóságos „bolygó hollandi” mint a mama mondja, magának csak kell tudni sokat, erről a szép nagy világról a mit én csak szobám ablakából ösmerek, meg egy kicsit a mult teli farsangról és Balaton Füredről. . . kezembe hajtottam fejemet és egy pillanatig úgy sajnáltam hogy ezt a „szép, nagy világot” én másként is ösmérem mint az én kis consineom.

Minek mondjam én el azt most neki, hogy, ez a „szép, nagy világ” voltaképpen igen, igen csunya, hogy mélyen érző, forró szívek osztály-része benne csak bánat, csalódás, miért mondjam én el neki, hogy, legjobb barátaink az első, akik ránk vetik a követ, miért mondjam el hogy, hazudik a szerelmes csökjá, a hitves esküje, a pap imádsága — miért volna, ötlet felvilágosítani arról, hogy az

élet más mint egy hosszú, szövevényes füzertánc, a minőnek ő azt, ábrándos fejecskejében most képzelel.

Megsimogattam hamvas szöke, gazdag haját és halkán szoltam hozzá:

— Nem, nem beszélék én magának edesem erről a „szép nagy világról” semmit, inkább elmesélem a „Hóféherke” történetét, meg a „Csalóka Péter” kalandjait, a mit jó öreg nagynéném-től hallottam gyerekkoromban a kandalló mellett, havas decemberi esteken, azok ám csak a szép mesék.

Kis consineom igazán megharagudott. Elrántotta kezekejét kezemből, és félíg hátat fordított nekem.

— Maga csuf, gormba, rossz ember, ilyeneket meséljen a piczi füvereknek, de nekem, én már nagy lány vagyok, a ki bálban is voltam, én már olvastam „Kárpáthy Zoltán” meg az „Arany embert” is, ó én úgy megsirattam a szegény Vilmát ott, meg a szép Timeát itt, én már tudom ám mi a szerelem.”

Ez utolsó szót tudtoga, halkán ejtette ki, és egy kissé félén fordította arczát. Úgy lángoltak szép metszetü nagy szemei a félhómalýban s mintha selymes pilláján egy áruló könyösepp reszketett volna.

Nem feleltem semmit és csak néztem magam elé a mindinkább sötétedő szobába.

— Ó, olyan furcsa, olyan edes érzelem lehet az, — folytató suttogva — milyen boldogság lehet az kéz kezben, szem-szemben együtt ülni magányos esteken azzal a kit szeretünk, fecsegni tzer apró edes semmiségről, a minék vonatkozásait csak mi értjük, a mi csak minket érdekel — és elfeledni azalatt az

egész, egész világról — ugy-e Sándor maga már tudja milyen az, hiszen maga leírja azt verseiben és én olyan sokszor, olyan sokszor mosolyogtam és sirtam a maga ver-ein!

— Pszt, csitt, kicsikém, én már nem irok többé verseket, mióta tudom hogy, egy piros selyem butor garnitúra, meg egy fogat, többet ér minden dálnál, azóta odaadtam a verseket inasomnak, hogy pakoljon belejük — subviczkot. Nagyot nézett.

— Piros selyem butor — fogat, versek, subviczkot.

Észrevettem magamat, hogy bolondot mondtam.

— Semmi, semmi, ne hallgasson én rám, hiszen tudja, a mamája is mindig azt mondja magának, hogy, a „Sándor bácsi” hőbortos, bolond egy ember, a kire nem kell hallgatni.

De az én kis consineom már akkor egészen közel jött és odahajította fejét a vállamra. — Ne, ne szóljon így, a mama se érti azt ám ugy — szolt siró hangon — én tudom hogy magának valami nagyon fáj és azért bolondoskodik, tréfál mindig, hogy azzal takargassa azt a mélyeséget, mely bánatot a mi lelkében ég — hiszen megcsalhat, tévutra vezethet azzal mindenkit mást, de engem nem, én tudom ám hogy magának nagyon, nagyon fáj mikor ugy tréfál, és mindig sirni tudnek mikor kaczagását hallom.

Csodálkozva néztem annak a kis lánynak az arczába, a ki előtt elbujhatna Lawatter és Gáll összes arcz és koponya tanával, de csak tovább is tréfálni akartam. — Ah, de rossz lelekbuvár maga kicsi, sohase bánt biz engemet semmi, csak az, ha Miska reggel nem tisztítja jól ki a ruhámat,

* Szín

Moser mulat vigjátéka... al-Róbertje... nantja, por... a darabnak... mal és a p... ur). A több... összhangját... go ifju szün... tónk, hogy... re/met vall... szony lépet... pében, ki... tagja volt... s arca ut... de a mint... először is... hangja meg... mi a hábor... ges: erő, n... leszéde és... hogy Sipo... naknál szok... czeltalan l... kitásra töre... kinek képe... hósno szere... volt a mű... asszonyon... nek alapvo... vér könnye... atyjával, D... helyett, de... szul volt di... (p. o. a sz... tében Bozót... szer játszo... lány volt ó... lánýja a ré... zottságát s... épen nem... tudta adni... gen humorá... a Ném et... munk mélt... ur alakítás... nemes humo... Janus-arcza... o'dalat felfo... vész e szer... zolja — nev... helyzetben... Édes Lóriu... nek meglágy... azért áldozz... is helyén v... sóséget (a b... tás sat.)... hangulatot s... Kálmán) gy... teljes játeka... a léánykere... ség rokonsze... Ottó carrio... lemremelők... saját hangja... gon möge... urakat (fia... megdicsérné... s a Benede...

vagy ha ott... kednek vas... kell köztük... Hallga... ba id'gesen... tudni soha... deg, zivatár... mikor eljött... messze, ide... dult, sápadt... összecsapód... aztán vacsor... egymásután... és aztán o... mondta: Ját... Sír... Maj... És en... ulti az ablak... tam hogy c... oda ütött ó... tam magát... szottam a... membe nem... nától kellett... — Ré... — Ó... nak — Ke... azt maga... azt a szép... nem tüzte... gai közt! — E... gom, azt h... tam, azért... inkább —... arról a mu...

